

SZÁNTÓ

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 kor.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben hához hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 111. szám.

Nagy-Várad.

Péntek, 1913. május 16.

Egység a küzdelemben.

Csernoch hercegprimás beszéde.

— A Szent István-Társulat közgyűlése. —
(A Magyar Kurir jelentése.)

Budapest, május 15.

A magyar katolikusok irodalmi szervezete, a Szent István-Társulat, amely közel hatvan éves fenállása alatt a kiadványok és az iskolakönyvek millióit adta ki, ma tartotta Csernoch János dr hercegprimás elnöklésével 59. évi rendes közgyűlését. A közgyűlés hatalmas szervezetet mutat be. A több milliós forgalmu, négy összefüggő intézményt magában foglaló hatalmas szervezetet Erdősi Károly vezérigazgató irányítja.

A megjelentek között voltak Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi miniszter, Apponyi Albert gróf, Zichy János gróf, Prohászka Ottokár székesfehérvári, sipeki Balás Lajos rozsnói püspök, Majláth György gróf, Forster Gyula báró, Zichy Aladár gróf, Békefi Remig zirci apát, Kiss János, az egyetem rektora, Andor György prelátus, miniszteri tanácsos, Concha Győző, K. Kováts Gyula, Aldássy Antal, Dudek János, Hanuy Ferenc, Lukcsics József, Székely István, Timon Ákos, Mihályfi Ákos egyetemi tanárok, Simonyi-Semadam Sándor, Szüllő Géza, Szabeny Antal, Molnár János, Zboray Miklós, Huszár Károly országgyűlési képviselők, Rott Nándor és Klinda Teofil prelátusok, Meszlényi Pál főispán, Berger Márk kanonok és még igen sokan. Az előkelő katolikus hölgyvilág tagjai közül is igen sokan jöttek el a közgyűlésre.

Reggel a közgyűlésre érkező hercegprimást a társulat palotájának előcsarnokában a tisztviselői kar élén Erdősi Károly vezérigazgató fogadta. Beszédére a hercegprimás röviden válaszolt. Fél 10 órakor a diszteremben Andor György dr prelátus, miniszteri tanácsos szentmisét mondott.

A közgyűlést Majláth György gr. titkos tanácsos, a társulat világi elnöke nyitotta meg és felkérte Forster Gyula bárót, Klinda

Teofil és Timon Ákost, hogy küldöttségileg hívják meg a hercegprimást és a püspöki kar tagjait a közgyűlésre. A terembe lépő hercegprimást lelkes éljezés fogadta.

Elnöki megnyitó.

Csernoch János dr hercegprimás ünnepi beszédének elején visszapillantást vetett a társulat keletkezésére és hagyományaira. Ezzel kapcsolatban foglalkozott a mai katolikus mozgalmakkal és a következőket mondotta:

— Régóta figyelem a magyar katolikus társadalom életét. Résztvettem az utolsó évtizednek ugyszólván minden mozgalmában, a lelkes megindulástól a nehéz küzdelemben és sokszor az elernyedtség szomorú periódusain keresztül a bukásig vagy a győzelemig. Nem vagyok kishitű, nem tagadom, hogy jelentős sikereket értünk el.

— De éppen a minden téren megindult katolikus újjáéledés folyamata olyan bajokat vetett felszínre, amelyek méltán aggodalmakat keltenek. Faji sajátágunk és évezredes történelmünk átka jelentkezik közöttünk: a visszavonás szelleme. Különösen az utóbbi időben kellett tapasztalnunk, hogy egyesek nem tudnak megmaradni abban a keretben, amelyet nekik speciális működésük célja megjelöl, hanem átkalandoznak más vetésbe s ezáltal fölkeltek a feltékenység ördögét. Hiányzik belőlünk a türelem mások véleményének értékeléséhez, hanem makacsul ragaszkodunk a taktika megválasztásában is a mi kedves énkünk vagy szűkebb körünk sokszor hevenyészett vagy nem is igazán kialakult nézetéhez és a leghevesebbtámadásokat intézzük azok ellen, akik a végeél tekintetében velünk egyet értenek, csak a megvalósítás módjában vallanak más véleményyt. Ez az eljárás leszorítja a küzdőtérrel a legértékesebb elemeket.

A hercegprimás beszéde további folyamán részletesebben fejtegette a visszavonásnak ezeket a jeleit az egyesületi élet terén. Ezek ellenkezik az egyház szellemével,

amelynek egyik legszebb vonása és legismertetőbb jele az egység. Az első pünkösöd — mondotta — az egyház alapításának ünnepe, a sok zürzavar és széthúzás után az egységnek volt diadala. Az egyháznak ezt az egységét történelmileg is bővebben fejtegetvén, a gondolatok és eszmék fejlődésének vázolására tért át és arra mutatott rá, hogy az egyház egységével, közös erővel, sikerült megőrizni az emberiségnek igaz értékeit. Akik — mondotta — kivülről gyűjtötték a tudomány és művészet erejébe vetve minden bizalmukat, azok szétszórtak. Eltérőzöltek legszükségesebb javainkat. Elfogulatlan vágyat sürgettek az igazság után, de az igazságot föloldották a tovatűnő élet viszonylagos értékévé. A hitet bele-súlyesztették az érzések háborgó tengerébe, ahol azt az ösztönök vad hullámai sodorták el. Vele együtt eltűnt az igaz, a hatékony és szankcionált erkölcs, amelynek már a fogalmát is olyan zavarosan határozza meg a modern szofisztika, hogy minden összefoglalás egyáltalában lehetetlen.

— Biztos és határozott világnézet — folytatta — az egyházon kívül nem található. Egyedül a végig következetes egyház adhat a léleknek egységes irányt, megnyugvást és békét. Az az egyház, amely a modern szellem rombolásának elszántan ellenállt, minél könnyelműbb lett a körülötte tomboló világ, annál határozottabban hirdette Krisztust és védelmezte a tőle kapott örökséget. Nem alkudozásokkal, nem az Istentől elfordult világ szellemével való kiengesztelődéssel akart célt érni, hanem az isteni tannak félelmet nem ismerő, nyílt és világos tanításával. S a kétségek között vergődő lelkeknek éppen a meg nem alkuvó határozottság imponál.

Beszédének befejezésével a hercegprimás a katolikus írókhoz fordult és az általa vázolt szellemben való munkálkodásra hívta föl őket. Különösen az egységet sürgette. Ha — mondotta — ezekben a kritikus, nemcsak az egyházat, hanem minden vallást támadó idők-

Olcsó Nyári Keztyük Fehér János

kitűnő tartós minőségben már
30 fillértől szerezhetők be

SAJÁT GYÁRTMÁNYU KEZTYÜK TISZTÍTÁSA 16 FILLÉR.

keztyüs Bémer-téri üzletében.
TELEFON 419.

ben nem lesz annyi erkölcsi erőnk, hogy az egyház és az emberiség szent ügyéért félretegyük a politikai, társadalmi, tudományos vagy művészeti, nemzetiségi vagy nyelvi elhatárolásokat; ha kicsinyes féltékenységből elhagyjuk a nekünk kiosztott őrhelyet; ha személyes indokokból képesek vagyunk az egyház világos érdekei ellen állást foglalni, sőt sértett hiúságból vagy fegyelmetlen ambícióból szót emelünk az egyházi tekintély ellen: akkor mi nem is vagyunk az egyház testének szerves tagjai, nem egy anyának gyermekei.

A hercegprimás után gróf Mailáth György mondott köszönetet a társulat nevében, hogy Magyarország hercegprimása megjelent közgyűlésén és azt megnyitotta. Kívánja, hogy ez legyen egy jobb jövő felé világító utkezete.

Beszéde után Erdősi Károly a társulat vezérigazgatója tette meg évi jelentését. Elmondja, hogy a társulat egy millióval több forgalmat ért el — dacára a rossz pénzügyi viszonyoknak, mint az előző években.

A jelentés után megválasztották az igazgatóság és a választmány hiányzó tagjait.

Az ülés végén a hercegprimás a gyűlésen jelenlévőkre áldását adta. Az ülés ezzel véget ért.

Hazai báró Bécsben.

Bécs, május 15.

Hazai Samu báró honvédelmi miniszter ma még itt maradt, hogy ma délelőtt a közös hadügyminiszterrel tanácskozzék. E tanácskozások — mint biztos forrásból jelenthetem — legfőképpen a tartalékosok visszahívásával vannak kapcsolatban. A két hadügyminiszter fontolóra veszi a külügyminiszternek erre vonatkozó előterjesztéseit, melyek a tegnapi közös miniszteri tanácskozáson szönyegre kerültek. Hazai báró még a mai nap folyamán visszautazik Budapestre.

EGY ÉV

a Szent István-Társulat életéből.

Erdősi Károly igazgató jelentése.

A Szent István-Társulatnak évi jelentésében immáron négy társulatról kell beszámolnia. Anyatársulatról, mely közel 30.000 tag számára ad ki a műveltebb osztályt s a nép fiait érdeklő tagilletményeket; kiadóhivatali részvénytársaságáról, mely főképp a tankönyveket s az ifjúsági és szépirodalmat terjeszti; nyomdai részvénytársaságáról, mely immáron a legmesszebbmenő egyházi és világi igényeket ki tudja elégíteni s a legujabban átvett Rózsa Kálmán-féle műintézetéről, mely 53 naptárával s több, mint ezerre menő népies imakönyveivel és irataival szintén a nép igényeinek szolgál.

E négy vállalatnak évi forgalma közel járt ez idén a négy millió koronához. Üzleti sikereiről hivatalosan közzé tett mérlegei adtak kimutatást, e helyen kulturális eredményeiről számolunk be.

A Szent István-Társulat az idei évben is rendes és pártoló tagjai számára tagilletményeket adott ki, fenntartotta és dotálta a kebelében működő Tudományos és Társadalmi Osztályt és gyakorolta rendes jótékonyosságait.

A rendes tagilletmények zömét a Kath. Szemle tette, melyet Mihályfi Ákos dr szerkesztésében, 71 ivni terjedelemben adtunk ki. Közismert a Katholikus Szemle elevensége, aktualitása s szerkesztőjének az a széles látókörre, mely e vállalatunkat a katolikus intelligencia legkedvesebb folyóiratává avatja.

A szövetségesek egymás ellen.

Végre bevonultak a nemzetközi csapatok Szkutariba minden incidens nélkül. Pedig nagyban fogadkoztak a montenegrói katonák, hogy nem adják át a várost. Ugy látszik, ugyanolyanok, mint a királyuk. Az is mindig az ellenkezőjét teszi annak, amit mond.

A Balkán békéje most már rendben lenne, ha a szövetségesek nem kapnának hajba a zsákmányon. Mindegyiknek sok, amit a másik kap. Különösen a bolgárok és szerbek néznek egymással farkasszemet, könnyen lehetséges, hogy fegyveres elintézésre kerül a sor.

*

A háborúról szóló tudósításaink a következők:

Szerbia provokálja Bulgáriát.

Szofia, május 15.

A szerb és bolgár konfliktusban döntő fordulat állott be. Spalajkovic dr szerb követ, a Gesov-kabinetnek nemsokára át fogja adni a szerb kormány jegyzékét, a melyben Szerbia kijelenti, hogy kénytelen ragaszkodni a Bulgáriával kötött szerződés revíziójának követeléséhez és Ó-Szerbia és Macedonia ama részeinek bekebelezéséhez, a melyeket csapatai jelenleg megszállva tartanak. A szerb kabinet elvárja, hogy Bulgária mérlegelve azokat az áldozatokat, a melyekkel Szerbia a bolgárok által elért sikerekhez hozzájárult, méltányolni fogja Szerbiának ezt a megmásíthatlan álláspontját.

A szerb kormány határozatai a követek körében nagy feltűnést és mélyreható izgalmat keltettek. A jegyzék a szerb katonai párt eklatáns győzelme, a melynek az élén Sándor trónörökös áll. Itt az utolsó pereig

azt hitték, hogy Szerbia engedni fog és a meglepetés annál nagyobb, mert azt hiszik, hogy a szerb kormány ezeket a határozatokat talán Oroszország hallgatóságos beleegyezésével, de mindenesetre Hartvig belgrádi orosz követtel egyetértően hozta.

A szerb katonai párt alkalmasnak találja a jelen pillanatot a Bulgáriával való leszámolásra, mert Bulgáriát ebben a pillanatban minden akcióra képtelennek tartja és más részről számít a görögök magatartására. A követek körében kijelentik, hogy Szerbia mostani magatartásával provokálni akarja Bulgáriát és hogy Bulgária nem fog késlekedni, hogy Belgrádban félre nem érhető választ adjon.

MEGSZÜNT

a bosnyák kivételes állapot.

A Magyar Távirati Iroda jelenti Bécsből: Miután Szkutari városának a nemzetközi különítmény kezébe megtörtént átadása a veszedelem megszűnésének látható jeléül tekinthető, a bosznia-hercegovinai kivételes rendszabályokat ma tizenkét napi tartam után hatályon kívül helyezték.

Nagy az öröm Szkutariban.

Róma, május 15.

Szkutariban ezer meg ezer zászlót lenget, a szél. Az egész lakosság ünneplő ruhában van, mintha már a végső megszabadulást ünneplné.

Ünnepiesen várják a nemzetközi hajóraj csapatát, amely most közeledik a Bojana folyón fölfelé. Tíz órakor a Bojana-hidhoz érkeztek a Principessa Mafalda, a Principessa Jolanda nevű olasz és a Szkutari nevű osztrák és magyar gőzhajó. Sok embernek örömköny esillogott a szemében, a gőzhajók zászlódiszben voltak. Egy motorcsónakon előre-

Hasábjain irodalmi közéletünk kitünőségei mind felvonulnak s évek hosszú sora folyamán egyháziak és világiak összekötő kapcsolata vált. E mellett rendes tagjaink számára tagilletményül a következő műveket adtuk ki:

A lelkiismeret, írta dr Hanauer Á. István. Az élet problémája, írta Hudyma Emil. Az ősember a paleontológia világánál, írta Némethy Gyula dr.

Gróf Zichy Nándor élet- és jellemrajza, írta Bonitz Ferenc.

A Szent István-Társulat naptára az 1913. évre.

E tagilletmények száma az idei évben jóval felül haladta az előző évben megjelenteket. Rendszeresen 20—25 ivre terjed a Kath. Szemlén kívül megjelenő illetmények ivterjedelme, az idei évben e szám 66 ivet tett ki. Oka ennek az volt, hogy Istenben boldogult elnökünk iránti kegyeletes kötelességünknek véltünk eleget tenni, midőn halála első évfordulóján megjelentettük s tagjainkhoz juttattuk a Bonitz Ferenc által megírt terjedelmes, 37 és fél ivre terjedő életrajzot.

E munka, éppen terjedelménél fogva, a jövő évi tagilletménynek is részét fogja tenni s így jövőre csak körülbelül nyolc ivnyi terjedelmű tagilletményt juttatunk tagjaink kezébe a Kath. Szemlén kívül. E tagilletményeket az eddigi hitvédelmi füzetek alakjában fogjuk kiadni; bár sajnos, nem az eddigi, minden haláinkra érdemes szerkesztő, Zubriczky Aladár dr szerkesztésében, ki nagy sajnálatunkra egyéb nagy elfoglaltságára való tekintettel a szerkesztéstől visszalépett. Ez alkalmat használjuk föl arra, hogy szak-

avatott, odaadó munkájáért nagy köszönetünket tolmácsoljuk.

*

Pártoló tagilletményeink a lefolyt évben következők voltak:

A szentmise. Miseajátosságok az egyházi misekönyv alapján. Átdolgozta Cséffalvay Nándor.

Gróf Zichy Nándor élete. Irta Domonkos István

Az ördög kopója. Irta dr Griger Miklós.

A kiscigány utmutatója. III. rész. Irta Horváth E. János.

A Szent István-Társulat naptár az 1913. évre.

Mind a négy tagilletményt melegen fogadták tagjaink.

Pártoló tagilletményeink közrebocsátásánál nemesak azok irodalmi színvonalára voltunk tekintettel, de a lefolyt évben igyekeztünk minél változatosabbakká tenni azokat. A klagenfurti Bücherbruderschaft mintájára nemesak a fölsorolt tagilletményeket adtuk, de ugy ezekből, mint régi kiadványainkból különböző csoportokat adtunk, ugy hogy 2 koronától 5 koronáig I—IX. csoport között válogathattak tagjaink.

Jelenleg 23600 pártoló tagunk van, azonban fönti szisztéma alkalmazása révén 7800 koronával többet vettünk be, mintha csak a régi 2 koronás tagjaink lettek volna.

Még egy ujtásról kell pártoló tagságunk keretében beszámolnom. Eredménye tagjaink számára ugyancsak a jövőben fog mutatkozni; jótékony kihatása azonban a kath. irógárdára már a közelmúltban érezhető volt. Irodalmi bizottságunk javaslatára ugyanis a

ment Burney angol altengernagy, Nyegovan osztrák és magyar ellentengernagy, Patris olasz ellentengernagy, aki a Garibaldi hajón érkezett Szan Giovanni di Méduába, az Ernest Renan parancsnoka, Lautier fregattkapitány és Klitzing fregattkapitány, a Breslau német cirkálóhajó parancsnoka.

A parton Deesir tábornok fogadta és szívesen üdvözölte őket. A part sűrűn tele volt örömjongó tömeggel, amely kendőlobogtatással fogadta az érkezőket és a különböző nemzetek nyelvén folyton éljengett. A városba való bevonulás valóságos diadalmenet volt. Az egész Szkutariban nagy az öröm.

Három katolikus előkelőség nyíltan kijelentette, hogy még az autonómiánál is szívesebben látnák Ausztria és Magyarország okkupálását. Serregi érsek felváltalmazta a tudósítót annak megállapítására, hogy a katolikus albánok azt akarják, hogy a hatalmak adjanak nekik uralkodót. Csak választást nem akarnak, mert ez igen nagy pártoskodást okozna.

Hajdumegye bizalmatlan a kormány iránt.

Debrecen, május 15.

Hajdúvármegye ma délelőtt Domahidy Elemér főispán elnöklésével közgyűlést tartott. E közgyűlésen Kassa város ama fölrátat tárgyalták, amelyet a választói törvény revíziója ügyében intézett a képviselőházhoz. A vármegye állandó választmányja Juhász Nagy Sándor ügyvéd indítványára még azt a pótlást is tette a határozati javaslatban, hogy a választói törvény revízióját kívánja és bizalmatlanságát nyilvánítja a kormány iránt.

Ujvárosi Szabó János dr a megyei munkapárt nevében kijelentette, hogy ha-

bár a választói törvény kétségtelenül nem tökéletes, nincs ok arra, hogy a vármegye folytonosan bizalmatlanságát nyilvánítsa a kormány iránt. Ezért ellenindítványt adott be, a melyben kérte, hogy a vármegye üdvözölje a kormányt a törvény megalkotásáért. Annál is inkább kéri ellenindítványa elfogadását, mert a kormányra a vármegyének nagy szüksége van, különösen most a hajdudorogi katolikus püspökség létesítése alkalmából.

Szabó dr szavai után igen nagy vita következett, végül fülsiketítő zajban a vármegye a bizalmatlansági indítványt fogadta el.

A rendőrség botránya.

Bartha alkaptány kihallgatása

Amitó a város közgyűlése felfüggesztette állásától Réz Bertalan tb. alkaptányt a dr Rozvány Jenő által felhozott vádak kapcsán, a közönség körében éppen úgy, mint a városházán, alig beszélnek másról, mint erről a botrányról.

A Réz alkaptány ügyosztályához tartozó ügyeket Horváth Géza tb. alkaptány hatáskörébe osztották be.

Már a közgyűlés folyamán felvetette az egyik bizottsági tag, hogy ez az odiosus ügy a hivatalos titok súlyos megsértése révén jutott a törvényhatóság elé. Ez igazolva is lett azzal, hogy úgy a Rozvány által betérjesztett adatokról, mint a közgyűlésen fel nem sorolt dolgokról szóló jegyzőkönyveket Bartha Béla oktató rendőralkaptány vette fel s ezek a jegyzőkönyvek a főkapitány és a polgármester kikerülésével és tudta nélkül kerültek idegen kézbe.

A tisztviselők körében ez a dolog nagy

megdöbbenést keltett, mert ezáltal az egész tisztikart kompromittálva látják.

Mivel Bartha Béla Budapesten a rendőrtiszti tanfolyamot hallgatja s így távol volt a városból, kinos bizonytalanság váltotta fel a megdöbbenést, hogy vajjon tényleg az ő tudtával és akaratával kerültek-e ezek a jegyzőkönyvek Rozvány kezébe és a Fekete-irodába, vagy pedig más körülmények játszottak közre ebben a nagyon is kényes dologban, amelyekről Bartha Bélának talán nem is volt tudomása.

Bartha Béla eljárását különben még az esetben is elítélik, ha nem volt tudomása arról, hogy a közgyűlésen botrányt akarnak csinálni a dologból, mert hónapokkal azelőtt felvett jegyzőkönyveket nem volt jogosult visszatartani, hanem a felvétel után azonnal köteles lett volna azokat a főkapitánynak bemutatni, hogy onnét illetékes helyükre, a polgármester elé kerüljenek.

A polgármester, amíg egyrésztől intézkedett az iránt, hogy Réz Bertalan nyilatkozzék az ellene felhozott vádakra, hogy a vizsgálat megindítható legyen, másrészt megtette a szükséges lépéseket annak tisztázására, hogy miként kerültek a jegyzőkönyvek illetéktelen kezekbe.

Bartha Béla alkaptány szerdán este hazakerült Nagyváradra s tegnap délelőtt már megjelent Rimler Károly polgármester előtt. A polgármester előre formulázott kérdésekre hallgatta ki Bartha Bélát és pedig, mint halljuk, mindazokra nézve, amelyek a kellemetlen ügygyel vonatkozásban vannak.

Egész délelőtt tartott a kihallgatás, amely valóságos vizsgálat jellegével birt s felölelte a dolog keletkezését, a jegyzőkönyvek felvételének helyét s az okokat, amiért azok nem a köteles hivatalos uton, hanem botrány kapcsán jutottak a polgármesterhez.

A kihallgatás részletei természetesen hivatalos titkot képeznek az egész vizsgálat

tagilletmények megírására két pályázatot tűztünk ki s az eredmény valóban megkapó volt. Az egyik pályadíj a nép számára alkalmas elbeszélést, a másik történelmi korrajzot tűzött ki célul s mind a kettő teljes irodalmi sikerrel járt.

A Társulatunk kebelében működő irodalmi bizottságunk is fölötte eredményes évrre tekinthet vissza.

Felolvasó üléseken kívül a Tudományos és Irodalmi osztály szűkebb bizottsága többször tartott előkészítő üléseket a Fraknóiféle alapítványok ügyében, magának a nagylelkű alapítónak személyes részvétele mellett. Ez alapítványokat jelenleg társulatunk fővagyon-mérlegében mutattuk ki s a következő tételekből állanak: 100.000 korona. Magyar Földhitelintézetű értékpapirokban, ennek 2000 korona a kamata, továbbá a középkori magyar művészettörténet megírására eddig befizetett 6121 korona szintén a Magyar Földhitelintézet kezelésében.

Adományok, sajnos, a lefolyt évben felte csekély számban érkeztek Társulatunkhoz. E célra mindössze 1840 koronát számolhattunk el, pedig viszont a Szent István-Társulat a lefolyt évben is ezekre menő jótékony célú segítséget folyósított. Kiadóbizottsági részvénytársaságával karöltve 47.000 korona értékű ajándékkönyvet adott iskoláknak s egyesületeknek; több mint 10.000 korona költséggel ingyen juttatta a katolikus tanítóság kezébe a Népnevelőt s 6000 koronát áldozott a Wohlmut Ernő szerkesztésében megjelenő Tanítók évköny-

vének költségeire, mit szintén ingyen kapott meg minden kath. tanító.

Rendes tagjaink száma 5845 volt. Ezek közül budapesti 624, vidéki 4762. Rendes tagjaink között 4126 egyházi van s csak 1719 világi. E számok is mutatják, hogy terjeszkedésünk arányát merre kell terelnünk a jövőben s minden iparkodásunkkal azon leszünk, hogy a jövőben e téren is jelentős eredményt érhessünk el.

Jelentés a részvénytársaságok működéséről. A Stephaneum-nyomda r.-t. forgalma a lefolyt évben sem maradt az előző évek forgalmán alól, sőt 25.000 koronával emelkedett.

Összesen megjelent 41 új kiadványunk 194.875 példányban.

E kiadványok irói díjára 72.000 koronát fordítottunk, nyomdai előállításuk pedig 450.000 koronába került.

Bár tetemes az összeg, amit ekként kiadványainkba évről-évre be kell fektetnünk, másrészt nem panaszkodhatunk azok kelendősége ellen sem. A lefolyt évben 261.000 korona értékben kelt el több kiadványunk, mint tavaly és saját kiadványaink mellett 650.000 kor. értékben adtuk el idegen kiadványt is úgy budapesti, mint szegedi fiókunkban.

A Rózsa Kálmán és Neje Részvénytársaság működése. Midőn a múlt év áprilisában e vállalatot átvettük, elsősorban az vezetett, hogy a miénkkel szomszédos, szabadon kihasználható telekhez jussunk s továbbfejlesztésünkben akadályozva ne legyünk. Ha magát az 584 négyszögletes telek forgalmi

értékét tekintetbe vesszük, majdnem ráadás-ként jutottunk az azon épült egyemeletes ingatlanhoz, a jól felszerelt, közel 50 embert foglalkoztató nyomdaüzemhez s a népies kiadványok majdnem kétszáz ezer koronát érő raktárához.

Első kötelességünknek tartottuk, hogy e kiadványokat — a Szent István-Társulat kifogástalan katolikus híréhez méltóan — felülvizsgálat alá vessük s a társulat céljának meg nem felelőket kiselejtezzük. Az eredmény várakozásunkon felül kedvező volt, mert az 1212 népies irat közül (ennyiből áll a Rózsa-vállalat ugynevezett „ponyvája“) mindössze 81 nem nyerte meg az egyházi jóváhagyást.

Előnyösen használtuk ki céljainkra a Rózsa-féle telek szabadon álló részeit is. Az eddigi kertnek használt hátulsó részben már az ősszel a Stephaneum folytatásaként hatalmas, háromemeletes szárnyépület s egy tágas gépterem fog emelkedni, mely később, ha kellő anyagi eszközök állanak rendelkezésünkre, a telek egész szélességében meghosszabbítható lesz. A jelenlegi Rózsa-féle udvart alapincézzük s föléje üvegtetős csarnokot építünk, miáltal két, 86.630 négyszögletes területű világos, tágas helyiséget nyerünk, melyekben a kiadóbizottság fogja az expediciós szükségleteit lebonyolítani. Olyan helyiségeket nyerünk ezáltal, aminőkkel a főváros egy hasonló jellegű kiadó-vállalata sem rendelkezik!

Hisszük, hogy mindezek következtében jövő közgyűlésünk alkalmából még kedvezőbb eredményekkel fogunk beszámolhatni.

Isten segítsen bennünket arra is!

befejezéseig s így az nem hozható nyilvánosságra.

Bartha Béla alkapitány kihallgatása az egész városházán érthető izgalmat keltett. Mindenki szerette volna tudni a részleteket.

Az érdeklődés központja természetesen a polgármester előszobája volt, ahol a járőröknek feltűnt a kihallgatáson levő alkapitány fogason függő kardja és sapkája.

A be nem avatott érdeklődőket azonban azzal vezették félre, hogy egy katona tiszt van bent a polgármesternél.

Az egyik ügyes újságíró azonban csakhamar kisütötte a valót:

— Nem is tudtam, — ugymond — hogy már a katonatisztek is olyan sapkát viselnek, mint Bartha kapitány.

A féltve és két ajtónálló szolgálival is őrzött titok felfedezése nagy konsternációt keltett a polgármesteri hivatalban.

A szenzációs ügyben a gyorsan megejtett és lefolytatott vizsgálat nem csak az igazság kiderítése, hanem a tisztikar és a rendőrség reputációja érdekében is kívánatos, mert csak ezzel lehet elejét venni a városban mindjobban terjedő híreszteléseknek, amelyek tervszerűen indított hajszáról s arról suttognak, hogy családi érdekek is belezajtsanak a dologba s hogy az egész botrány azért indult meg, mert valakinek menni kell a rendőrségtől, hogy hely legyen másnak.

Az ilyen híreket csak a valóság gyors kiderítésével lehet elnémitani.

SÖTÉTBEN A VÁROS.

Tegnap este háromnegyed 10 órakor hirtelen sötétség borult a város legnépesebb részeire. Kialudtak az összes villanylámpák a Szt. László-téren, a Rákóczi-uton, Bémer-téren, a Széchényi-téren. Egy pillanat alatt sötét lett az öt ragyogó kávéházban, egyedül az „Elit“-kávéház maradt világosan.

A mozikban a vörös vészlámpák szórtak némi fényt s a kávéházakban még ezek sem voltak. Hol gyatra gyertyákat, hol fehér gázfényt gyújtottak meg. A város megdöbbentő képet nyújtott sötét és komor palotáival, fekete tömegeivel. A mozikban mulatóhelyeken általában nyugodtan viselkedett a közönség s egy negyedóra múlva a mozikból hazamentek.

Mindenütt hiába várták, hogy újra kigyuljon a sok ezer láng. A villamosok zavartalanul közlekedtek, a színház is világos volt s a közönség előtt megmagyarázhatatlannak tűnt fel az egész hirtelen jött bémulás.

A Tiszántul munkatársa nyomban kisetett a villanytelepre, ahol lázas és izgalmas emberek helyett nyugodtan dolgozó gépészeket találtak. A félelmes, monstruális gépek dübörgésén áthatított egy éles csengő, amely ugyszólván szüntelenül szólt. A város különböző pontjairól telefonáltak be a szerelők. Sápadt műszerészek vizsgálgatták az óriási márványtabella Amperóráit.

— Megtévészt bennünket a műszer sutogtatók. Nem látjuk hirtelen, hogy hol a baj.

Öt perc múlva Bellányi Imre igazgató közölte velünk, hogy a műszaki személyzet, amely vállvetve dolgozott bent a telepen és kint a város területén megtalálta a baj okát.

— Rövidzárlat történt a Kossuth-utcai, Szent László-téri és Bémer-téri kábel valamelyik pontján. Kiegyezett a biztosíték. A szerelők most a Széchényi térről fognak külső segédáramot bocsátani ebbe a vezetékbe és ha nem is teljes, de türethető világítást tudunk adni. Ebbe azonban beletelik két órai idő is.

— A villamosok azért nem álltak meg, mert direkte innen kapják az áramot. A színháznak van egy kis külön dinamója. Az Elit kerülő uton kaphatja az áramot. Ilyen kiégés bizonyjelőfordulhat könnyen s legtöbbszörre átütés az oka.

Tizenegy óra után 8 perccel már ismét jó volt a vonal. A szerelők és gépészek teljes erőfeszítéssel dolgoztak s a nagy zavart aránylag elég rövid idő alatt eloszlatták.

Teljes a fejtelenség a városi tejközpontban.

Legelőször a Tiszántul adott hírt arról, hogy a városi tejközpontban belháború dúl. A város tejmeistere, Machnyik András sehogy sem volt megelégedve helyzetével, többször beadta lemondását, véglegesítését kérte, de mindannyiszor süket fülekre talált.

Legutolsó lemondásának beadásától kezdve nem is vezeti a tejközpont ügyeit. Május elsejétől csak néha-néha látogat be a központba, ahonnan úgy látszik, hogy őt teljesen száműzni akarják.

Lehet felsőbb hatósága nem volt megelégedve az ő működésével s ezért nem véglegesítették. De miért tartják bizonytalanságban? Ez az ügy már nem csak a tejmeester ügye, hanem közügy, még pedig súlyos közügy. Május elseje óta sűrűn hangzik fel a panasz a tejközpont rendtelensége ellen, a közönség zugolódik és a városházán hallgatnak az urak.

A fogyasztók nem kapják a tejet 3—4 napig. Akkor is zavarosan. Két liter helyett hármat és fordítva. Ezeknek természetesen meg van az okuk.

Értesülésünk szerint a tejközpontban a legnagyobb fejtelenség uralkodik. Nincs, aki intézkedjék. A könyvelő, valami Kohn nevű ember adja az utasításokat. Kohnnak nincs tekintélye a személyzet és az alkalmazottak előtt és basáskodnak fölötte. Ő maga izr. vallású lévén, péntek estétől szombaton az esti csillag feljöveteléig nem dolgozik. Nem is szakember.

Állítólag a kocsisok részegen járnak a telepen, nem végzik rendesen a dolgukat. Ilyen viszonyok mellett csuda, hogy vizet nem hordanak, vagy esetleg muszka szeszt a családokhoz reggelire.

Ajánljuk az ügyet a polgármester és a gazdasági tanácsos ur figyelmébe. Elvégre rendet kell teremteni már. S ha másképpen nem lehet, hát szüntessék meg az egész intézményt.

Az okányi parcellázás.

A Juricskay birtok sorsa.

A Tiszántul adtk hírül elsőnek, hogy az okányi határban parcellázni fogják a Juricskay-féle ezerholdas birtokot. Akkor megirtuk azt is, hogy a parcellázási munkálatokat teljesítő Horthy Dezső mérnököt, Schwartz Sándor a birtok jelenlegi bérlője megakadályozta munkájának teljesítésében. A parcellázó mérnök már két heti munkáját áldozta fel és a birtok nagy részét fel is mérte. A parcellázott területben a jelző karók mindenütt ott fehérltek, s már csak egy rész volt feldolgozatlanul, mikor Schwartz közbelépett és kitiltotta a földről a mérnököt.

Horthy Dezső ebben a nagyszabású dologban tekintélyes összeg erejéig van érdekelve és ha a parcellázás az ő szíge nem sikerül, úgy nagy veszteségei lesznek. Horthy Dezső ugyanis úgy vállalta a parcellázást, hogy a szép birtokot el is fogja adni. Ezer hold föld eladása ma nehéz munka.

Tekintve pedig, hogy a megyei árvaszék szigorúan ragaszkodik azon kikötéséhez, hogy a folyó évben már el legyen adva a föld, bizony nagyon könnyen megtörténhetik, hogy Schwartz Sándor akadékoskodása miatt e munka meghiusul. Schwartz kijelentette, hogy az ő szíge, míg az egész birtok termése be nem lesz takarítva, nem engedi munkába a mérnököt.

A nagyszabású birtokügyben más bonyodalmak is vannak. Most, hogy eladásra került a föld, kiderült, hogy egy haszonélvezeti jog is rá van táblázva, amit azonban az örökösök 20000 koronával megváltottak. Ezt a pénzt egy pénztárból vették fel és ez teherként szerepel. Ezzel a teherrel pedig az eladás nehezen megy. Most az árvaszék sürgősen utasította az örökösöt, hogy a tartozást fizesse ki, mert a takarékpénztár meg fogja kérni az árverést és ez esetben a nagyon lanyha vételkedv és rossz pénzü viszonyok miatt igen nagy károk keletkezhetnek.

Ugyancsak a mostani parcellázáskor jöttek rá, hogy ezt a pusztát igen nehezen lehet megközelíteni.

Valamikor Nagyszalonta városának a régi térképek szerint egy összekötő utja volt, melyen a parcellázás alatt álló földet könnyen meg lehetett közelíteni. Ezt az utat azonban a földök bérlője elszántotta, úgy hogy most csak nagy kerülővel lehet a Juricskay földre jutni. Ez szintén nehezíti a birtok eladását. Az árvaszék most elrendelte ennek az utnak a visszaállítását is.

Mint okányi tudósítónk jelenti a birtok eladása, dacára annak, hogy azt még nem sikerült parcellázni, igen szépen halad. Az okányi, zsadányi gazdák tömegesen jelentkeznek egyes parcellák megvételére. Jelenleg papiroson van parcellázva a birtok és ennek alapján történik az eladás is. Eddig 800 holdon felül adtak el a birtokból.

A parcellázó mérnök különben eddig nem tett lépéseket Schwarz Sándor ellen, azonban ha a vevők kívánni fogják a még

A balkáni béke

osipkeáruházában, hol férfi és női fehérneműek, divatcikkek, ernyők, harisnyák, szabókellékek, szalagok, madériák, csipkék, harisnyák, ágygarnitúrák, stráfok, ridikülök és bőrárak stb. rendkívül olcsó árban kaphatók.

Kossuth-utca Sas-épület, a „Tarul“ cipőraktár mellett.

meghozta az olcsóságot, amiről a t közönség meggyőződhetik az ismét megnyílt

Rosenfeld Ignác

al nem adott földek felmérését, úgy karhatalom igénybevételével fogják azt megvalósítani. Különben Schwarz Sándor eljárása miatt igen nagy az elégtelenség az okányi gazdák között.

Tisztújító közgyűlés az orvosegyletben.

Megmaradt a régi tisztikar.

A Biharmegyei Orvosok és Gyógyszerészek Egylete tegnap délután tartotta meg az idei közgyűlését. A gyűlésen igen nagy számban vettek részt az orvosok és gyógyszerészek. Nyugalmas esőndben végighallgatták a sablonos jelentéseket s aztán megejtették a szokásos évi tisztújítást. A választmányi tagok névsorának összeállításánál volt egy kis öreges izgalom, valakit ki akartak buktatni, de nem sikerült.

Az elnöki tisztség körül még a közgyűlés előtt felverődött némi vihar. Voltak hangok, amelyek elnökválságot emlegettek. A jelenlegi elnök, dr. Konrád Márk helyébe, a fiatalabb generáció frissebb energiát akart a tisztségre juttatni. A titkos elnökjelölt dr. Fráter Imre közkórházi igazgató főorvos volt.

Elnökválság azonban nem lett. A korelnök szépen, finoman és diplomatikusan meglengette a tradíciók zászlaját, ajánlotta a régi érdemes elnököt, akit egyhangulag meg is választottak.

A közgyűlés részletes lefolyásáról a következőkben számol be munkatársunk:

Egyleti működés.

Délután öt órakor a Kereskedelmi és Iparkamara dísztermében tartotta meg az orvos és gyógyszerész egylet évi közgyűlését, melyen jelen voltak a következő orvosok és gyógyszerészek:

Konrád Márk, Vajda László, Bock Ármin, Waldmann Béla, Bartha János, Rác Ódön, Barna Ármin, Raisz István, Barna Andor, Ullmann Béla, Rác Dezső, Berkovits Renée, Balla Vilmos, Verzár István, Erdős Adolf, Meer Samu, Schwarz Illés, Balkányi Ernő, Konrád Jenő, Konrád Béla, Jónás Emil, Kovács Bertalan, Nagy Ignác, Edelmann Menyhért, Molnár Leó, Roszkopf Béla.

A közgyűlést dr. Konrád Márk elnök nyitotta meg. Megnyitójában érinti az orvosi tudomány nagy fejlődését, megbeesülését. Örömmel említi meg, hogy a miniszterium jóvoltából szép perspektívája nyílt meg a fejlődésnek az orvosi továbbképző tanfolyammal. Egyben jelzi, hogy rosszakaratu információ alapján terjedhetett el az a hír, hogy ez az intézmény nálunk esdőt mondott. A utóbbi előadásán is 48 orvos vett részt.

Ezután dr. Konrád Béla felolvasta a titkári jelentést. A lefolyt évben 10 szakulást tartottak és egy választmányit. Összesen 48 előadás volt. Jelezte, hogy szept. egészségügyi kiállítás lesz Nagyváradon. A kiállítás a drezdai világhiállítás roppant anyagának egy részét fogja tartalmazni. Helyisége a Kereskedelmi Csarnok lesz.

Az egyletnek 58 orvos, 14 gyógyszerész tagja van. Jelentkezett még 5 orvos, 5 gyógyszerész és 5 természettudományi ember tagként.

A könyvtári jelentést Balla Vilmos ismertette, a pénztárit Raisz István. Az egyletnek jelenleg 3857 korona 41 fillér vagyona van.

Egy kis izgalom.

Az elnök jelentette, hogy a tisztikar mandátuma lejárt. Kérte a közgyűlést, hogy ejtse meg a tisztújítást.

Korelnökül felkérem dr. Bartha János urat. Kérem vezesse a választást.

A tisztikar levonult a pódiumról. Egy halk — „Szavazzunk“ kiáltás roppant fel a komoly hallgatóságból, amely beleveszett a mozgolódásba.

Dr. Bartha János korelnök azt hiszi, hogy nem ajánlhat jobb tisztikart, mint az előbbi volt. Egymásután installálja a régiéket állásukba. A tisztikar a következő: elnök dr. Konrád Márk. Alelnök: dr. Fráter Imre, titkár: dr. Konrád Béla, könyvtárnok: dr. Balla Vilmos, pénztárnok: Raisz István, jegyző dr. Berkovits Renée.

— Következik a választmány választása.

— De itt már szavazunk, kiáltották többen. És röpködtek a szavazócédulák. Kortesek is akadtak s öt perces izgalom után kihirdették, hogy választmányi tagok lettek: dr. Bartha János, dr. Grósz Menyhért, dr. Mayer László, dr. Edelmann Menyhért, dr. Révész Vilmos, dr. Nemes Áron. Pótagok: dr. Grósz Samu, dr. Julier Ignác.

Ezután a gyűlést az elnök berekesztette.

A közgyám büne.

Elutasított kegyelmi kérvény.

Papp Sándor még néhány évvel ezelőtt is Biharvármegyei a legvagyonosabb gazdája volt. Mint értelmes, jómódu gazdát nem egyszer felkeresték a megye urai is, akik szívesen rándultak ki Papp gazdához szalonát sütni. A község fontos tisztségre választotta meg. Egyhangulag a közgyámi állásra hozták be.

Ezzel az állással igen sok felelősség és nagy gond jár. Papp Sándor, mint aféle jómódu gazda, nem sokat törődött a hivatallal és így bizony bajok keletkeztek. A közgyámi átszámolásnál olyan eltérések voltak, hogy azok kiegyenlítése Pappnak minden vagyonát maga után vonta.

A dusszag ember egyszerre koldusbotra jutott. Mikor tudomására hozták, hogy mily rengeteg összeg hiányzik, a szerencsétlen ember kétségbeesett és öngyilkosságot akart elkövetni. Szerencsére ezt megtudták akadályozni.

A dologban természetesen megindították az eljárást. Ennek során kiderült, hogy Papp Sándor nem költötte el a hiányzó pénzeket. A hiány ugyanis még abból az időkből származott, amikor más volt a község közgyámja. Papp azonban felületesen járt el a közgyámi tisztség átvételekor és így most ő felelős az egész hiányért annál is inkább, mert az előd-jét nem lehetett felelősségre vonni, mert meghalt.

A koldusbotra jutott nagygazda mekisérelt már mindent. Perelt a bíróságnál, kérte az árvaszéket, hogy a tartalékalapból legalább a gyermekei részére utalja ki valami kevés részét annak a vagyonnak, amit ő elveszített. A hatóságok hajthatatlanok voltak. A rideg paragrafusok nem ismertek méltányosságot. Végre arra határozta el magát Papp, hogy a törvények szigorától eltérően a királyi kegyelme alapján próbálja meg az elvesztett vagyon egy kis részét visszaszerzeni.

Kegyelmi kérvényt adott be a kabinetiroda útján a Felsőházhoz. Hónapokon keresztül reménykedett a szerencsétlen ember, hogy talán gyermekei részére a királyi kegyelem vissza fog juttatni valamit. Nyolcezer koronát kért Papp.

Hosszu vándorlás után az akták tegnap érkeztek vissza az alispánhoz. A kegyelmi kérvény minden megjegyzés nélkül jött le a miniszter útján a kabinetirodából. A szerencsétlen ember most még megfogja kísérelni az árvaszékhez folyamodni, hogy a több százezer koronára menő tartalékalapból juttassanak valami könyöradományt a tönkrement gyermekek részére.

A tanítóegylet válsága

Megemlékeztünk már arról a mozgalomról, melyet 45 állami tanító indított (s amelyet követ a tanítószágnak konzervatív irányu és hazafias része), hogy a radikális irányu és fegyelmi uton elítélt elnök Balogh Károly... testvér helyébe a f. hó 21-én tartandó közgyűlésen mást ültessen. Ez a mozgalom olyan komoly, hogy a 45 állami tanító el van határozva arra is, hogy ha e céljuk nem sikerül, akkor kiválnak az egyletből és külön egyletet alakítanak.

E mozgalom egyik vezetőjétől kaptuk a következő cikket:

A biharmegyei állami tanítószágnak, miután az Általános Tanítóegyesület jelenlegi vezetőségének felfogásával, működésével nem ért egyet, mozgalmat indított, hogy azon esetben, ha az egyesület vezetését nem sikerül oly egyénekre bizni, akik az egyesületet nyugodt, csendes mederben, a célnak megfelelőleg vezessék: kilép az egyletből s megalakítja a Biharvármegyei Állami Tanítók Egyesületét.

Ezen felhívásunkra a Nagyvárad Napló folyó hó 10-iki számában Sebestyén Dezső aláírással egy cikk jelent meg, minden tárgyilagosságot nélkülözve, erős és méltatlan támadást intéz ellenünk, állami tanítók ellen.

Sebestyén Dezső ur, minket állami tanítókat erősen kigunyolva „bácsikáknak“ és „nénikéknak“ nevez, akik még mindig az „á-b-ab-on rágódunk“ s akik szerinte kulturmunkát még nem végeztünk soha.

Sebestyén urnak ezen alaptalan vádját mint állami tanító visszautasítom. Visszautasítom, mert vádja teljesen alaptalan és szégyenletes dolognak tartom, hogy éppen egy tanító vállalkozzék arra, hogy azon tisztességet, becsületet és a nagy közönség szimpátiáját, melyet a tanítószágnak becsület, tisztességes munkával és önképzéssel magának eddig kivívott: a sárba tiporja azzal, hogy rólunk, állami tanítókról, akik a vármegye legexponáltabb nemzetiségi vidékein fáradozunk a magyar kultúra felépítésén, azt állítja, hogy mi kulturmunkát nem végzünk.

Vagy mit tart Sebestyén ur kulturmunkának?

Tán csak az végez kulturmunkát, aki az egyesület pénzén a budapesti gyűléseken megjelenik? Vagy az, aki — városi tanító léteire tanító társait egy helybeli lapban kigunyolja? Vagy csak az a kultur-tanító, aki cilinderesen a városi korzón sétálhat?

Mi a tanító kulturális munkásságát nem ilyesmiben látjuk s éppen ezért nem vagyunk hajlandók az ilyen elveket követni.

Sebestyén ur szerint mi „bácsikák“ és „nénikék“ merészkedtünk az egyesület jelenlegi vezetősége ellen a közönség előtt is fellépni.

Ezen fellépésünknek a jogosságát semmi jobban nem bizonyíthatja, mint éppen Sebestyén urnak a cikke, mert egy olyan vezetőséget követni amely, hogy a vezetést továbbra is megtarthassa, tehát önző célból, képes a tanítószágnak legdrágább kincsét a tanítói megbecsülést és tisztelést is pellengére állítani, — azt tovább nem követhetjük.

Személyes intrikákkal és támadásokkal egy egyesületet vezetni nem lehet, még

azon esetben sem, ha ez által egyéni érdekek lesznek kielégítve.

Mozgalmunk indító okainak a részleteit majd a közgyűlésen tárgyaljuk le.

Rév, 1913. május hó 15-én.

Teljes tisztelettel
Várady Boldizsár,
áll. el. isk. igazgató-tanító.

Bonyodalom

egy takarékpénztári betét körül.

Róth Jetti hagyatéka.

Szokatlan dolog akadályozta most meg egy máskülönbösen nagyon is egyszerű hagyaték elintézését a vármegyei árvaszéken. Ugy történt a dolog, hogy egy Róth Jetti nevű asszony, aki igen zsupori természetű volt, meghalt. Mikor a hagyatékát leltározták, többek között találtak egy 1900 koronára kiállított betéti könyvet. A betétkönyv száma 9698. A rendes hagyatéki tárgyalásokon a hagyaték mint betéti könyv szerepelt és nem adott senkinek sem gondot, csupán a boldog örökösök titkos sóhajai szálltak felé.

A nagyváradi-vidéki járásbírósa befelve a hagyaték tárgyalását, tekintettel arra, hogy kiskorúak is vannak az örökösök között, az iratokat annak rendje és módja szerint a megyei árvaszékhez tette át. Az árvaszék meg is kezdte a hagyaték rendezését.

Elsősorban a betéti könyv beváltását rendelte el az árvaszék. Utasította a számvevőséget, hogy a betéti könyvvel jelenjék meg a Nagyváradi Takarékpénztárban és vegye fel annak ellenértékét. Az ilyen eset napirenden van az árvaszékénél. A számvevőség megkeresésére az adóhivatal egyik tisztviselője megjelent a könyvvel a pénzügyintézetnél és kérte annak beváltását.

A könyvet annak rendje, módja szerint átvették. Mikor azonban utána néztek, hogy milyen intézkedéssel tétetett be az 1900 koronára betét, szigorú utasítást találtak a beváltásra vonatkozólag. A takarékpénztár kijelentette, hogy nem válthatja be a könyvet, mert a pénz betevője úgy intézkedett, hogy azt csakis ő Róth Jetti veheti fel személyesen. Tehát még meghatalmazottja sem jogosult a felvétellel.

Róth Jetti roppant óvatos lehetett, azonban halála előtt nem volt elég körültekintő, mert egyáltalán nem intézkedett arra nézve, hogy ki vegye fel a pénzt. Jelenleg úgy áll a dolog, hogy senki sem mehet felvenni a pénzt.

Az adóhivatali tisztviselő így pénz nélkül volt kénytelen távozni a pénzügyintézetből. Az esetet bejelentették az árvaszéknek. Verner Kálmán árvaszéki elnök nyomban megkeresést intézett a vidéki járásbíróshoz, hogy utasítsa a bíróság a takarékpénztárt, miszerint az 1900 koronát fizesse ki a betéti könyv ellenében.

Addig természetesen, míg ez a proceszus tart, a hagyaték felosztása pihenni fog és nem lehet foganatosítani a bíróság intézkedését. A nagyváradi takarékpénztár eljárása természetesen nem szolgálhat félremagyarázásokra okot, mert az, hogy nem szolgáltatja ki a betétet, törvényen alapszik. Olyan esetekben, mikor a betét tulajdonosa elhal és előzőleg a fenti módon intézkedik a takarékpénztár csakis bírói rendeletre válthatja be a betéti könyvet.

A takarékpénztári betét körül keletkezett bonyodalom a bírósági intézkedéssel el lesz intézve s akkor a boldog örökösök is megkaphatják részüket az életében szűkmarkúnak ismert örökhagyó után.

..HIREK..

...

* Némethy Gyula tb. kanonok.

Tegnapi számunkban megemlékeztünk róla, hogy a király dr Némethy Gyulát tiszteletbeli kanonokká nevezte ki. A kinevezést a hivatalos lap tegnapi száma közli. A királyi kézirat szövege a következő:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére dr Némethy Gyula szentszéki ülnök, nagyváradi papnevelő intézeti tanárt a nagyváradi lat. szert. székeskáptalan tiszteletbeli kanonokjává kinevezem.

Kelt Bécsben, 1913 évi május 4-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Jankovich Béla s. k.

* Bércmálás Sályiban. Széchényi

Miklós gróf megyés püspök tegnap Bihar-sályiban jelent meg, hogy kiszolgáltassa a bércmálás szentségét. A községben pompás diadal kaput készítettek a főpásztor tiszteletére az erdőszlak előtt. A plebánia előtt Fráter Emil tenkei főszolgabíró fogadta a püspököt. Az üdvözlés fogadása után a templomba vonult kíséretével a püspök, ahol száz bércmálándó várta a szentség kiszolgáltatását. A bércmálás után a hitközség, majd a politikai küldöttséget fogadta a püspök. Később meglátogatta az iskolát, a görög katolikus templomot és Benesik Sándor káptalani főerdész. Délben Kovács Rudolf plebánosnál ebéd volt a főpásztor tiszteletére, aki délután kíséretével együtt hazaérkezett székhelyére. Vasárnap Tenkén folytatja körutját a főpásztor.

* Zarándoklás Rómába. Az Országos Katolikus Szövetség

Lourdesba rendezett országos, zarándoklásának résztvevői közül sokan Rómán át tértek haza, hogy ott legyenek a Nagy Konstantin ünnepélyeken a magyar katolikusok képviselőiben. Ezt a csoportot Nemes Antal dr. c. püspök vezette, akivel együtt 10-én érkeztek Rómába. Pünkösd vasárnapján a püspök a magyarok részére szentmisét mondott, mely után valamennyien résztvettek ama ünnepélyes nagymisén, amit a pápai delegátus mondott megemlékezésül ama diadalnak, amelyet Konstantin császár a pogányság felett kivívott emlékére annak az ediktumnak, amellyel Konstantin a keresztény vallás szabad gyakorlatát megengedte. Este a városban fényes kivilágítás volt s mindenfelé örömtüzek égtek, melyek közül a legszebb látványt a kivilágított Colosseum mutatta.

* A villamos mű felügyelő bizottsága tegnap délután ülésezett Rimler Károly elnöklete alatt. Tárgyalták az 1912. évi mérleget, mely 50.000 korona nyereséggel záródott. Ezen kívül 22.300 korona szintén tiszta nyereséggel járult hozzá a villamos mű a városi közszükségletekhez. Jelentették, hogy összesen 56.454 lámpa ég Nagyváradon s ebből 1998 esik kivilágításra. Az év folyamán négyszer fordult elő üzemmazar, mind 1—10 pernyi volt. A villamos mű kibővítésének tárgyalását a jövő heti ülésre halasztották.

* A vidéki ipar a közszállításonknál. Láng József törvényhatósági bizottsági tag Nagyváradi város közgyűlésén felemlítette azon sérelmes eljárást, hogy egyes állami intézményeknél a különböző szükség-

leteket nem az illető vidéki iparosok és kereskedők útján szerzik be, ahol az intézmények el vannak helyezve, hanem központosítás útján egyes nagyobb vállalkozóktól az ország összes hasonló intézményei javára, ami által a vidéki kereskedők és iparosok hátrányt szenvednek. Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága felterjesztést intézett ezen eljárás ellen, kérvén a vidéki kereskedők és iparosok érdekeinek figyelembevételét. A feliratnak nem sok haszna lett, amennyiben tegnap pár soros miniszteri leirat érkezett Nagyváradi városához. Ebben a miniszter csupán azt jelenti ki, hogy úgy a közszállítási szabályrendelet, mint a közszállítási szabályzat egyaránt intézkedik, hogy a helyi ipar előnyben részesíttessék. De mit ér, ha nem tartják be!

* Kinevezés. A pénzügyminiszter Benka György végzett joghallgatót a nagyváradi pénzügyigazgatóságához fogalmazó gyakornokká nevezte ki.

* A piszkos kéz. Nem tudjuk, ki engedélyezte a Zöldfa-utca 21. szám alatt lévő „automatát.” Egy ember ül a kis zugfülkében és piszkos skatulyákból még piszkosabb cukrokat dob ki rongyos két filléért és tíz filléért. De a keze milyen!... Mintha egy évig kapált volna az Alföldön. Az egész intézmény szörnyűséges és undorító. Ugyan nézze meg kedves tisztu orvos ur és vegyen két filléért cukrot. Aztán reméljük, hogy kikergeti azt a szép bácsit onnan. Különben igen jó bacillus telep lesz itt a nyáron.

* Választók akarnak lenni. Nagyváradi város jövő évi választóinak névjegyzéke ellen a felszólalások határideje tegnap délután járt le. Még az utolsó órában is adtak be kérvényeket a választók közzé leendő felvétel iránt. Felvételüket kérik a következők:

Goldberger Ignác, dr Kenéz Jenő, dr Hirsch Ernő, Klein Adolf, Borgida Béla, Uiczka Péter, Balogh Imre, dr Oltean Aurél, Bruhler Márton, Klein Jakab, Klein Mózes, Villand Lajos, dr Ney Pál, Kosztin István, Lenkey József, Rosenthal Adolf, Borostyánkői János, Simay Lajos, Bihari Lajos, Robicsék Rudolf, Csanády Kálmán, dr Gáspár Miksa, Makó Sándor, Fuchs Miklós Mayer, Draveczky Zsigmond, Körösi János és a Hungária cipőgyár 19 alkalmazottjának felvételét kéri a választók közzé.

* Nagyváradi származású tanár előadása. A Kolozsvári „Chemikus Társaság” ma, pénteken, május 16-án az ottani Vegytani intézetben ülést tart, amelyen dr Bodnár János magyaróvári gazd. akadémiai tanár, Bodnár János nagyváradi bádigos iparos fia tart két előadást a növénytan köréből.

* A kocsiartó közönség szives figyelmét felhívjuk ÜVEGES JÁNOS kerékgyártó munkáira Báthory-u. 9. sz. **Jutányos árak.** Meghívásra azonnal megjelenek.

x **FELHÍVJUK** a nagyérdemű hölgyközönség szives figyelmét a **most megnyitott RÁCZ és VASS női divatszalon**ban készülő eredeti angol kosztüm és felöltőkre Mérsékelt árak. **Nagy Sándor-u. 17.**

* **Téli ruhákat** u. m. bundák, szörme és plüs kabátokat, szőnyegetek stb. nyári gondozásra elvállalunk felelősség mellett javítással együtt **Hatvány** és **Szentmiklósy** szűcsök, **Nagy Sándor-u. 1.**

x **Zombor Sándor** sebész-orvosi műszer, kötszer és testgyenesítő gépek készítője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villany erőre berendezett műhelyében készít mindenféle fémcsiszolást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos-árbán, levelekre válasz.

Alulírott ezúton hozom a t. e. közönség szíves tudomására, hogy boldogult édesatyám cégfestő műtermét, melyet eddig is vezettem

DIÓSY SOMA

cég alatt tovább fogom vezetni. Kérem a t. közönséget szíveskedjenek nagybecsű bizalmukkal a jövőben is megtisztelni és előre is biztosítom a legpontosabb és legjutányosabb kiszolgálásról. Tisztelettel

DIÓSY MIHÁLY.

Telefon 839.

(Rosenzweig mider-gyáros mellett.)

x **Modern fényképészet.** Fővárosi mintára berendezett modern fényképészeti műtermem 1. é május 1-től *Szent János-utca 3. szám* alá helyezem át Felvételre jutányos árban egész nap és este 9 óráig villanyfény mellett is eszközöltetnek. Külön *nagyítási műtermet* is rendeztem be, hol életnagyságu képek 7 koronától kezdve megrendelhetők. Minden egyes kép tökéletességeért felelősséget vállalok. Célom ez által kizárni azokat a silány produktumokat városunkból, melyeket a nagy közönség *utánvételes megrendelés* útján kénytelen elfogadni. Nyers nagyításokat amatőrök és szakemberek részére nagy árkedvezményben készítek. Tisztelettel *Szabó Dénes* fényképész.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
electrotechnikai vállalata
Nagyvárad, *bazár épület,*
színház oldal.

Telefon 525.

Telefon 525.

x **Utások,** Félix- és Püspökfürdőbe menni szándékozók figyelmébe ajánljuk Serác Aurél sörcsarnokát (Váradvelencei állomásnál) hol a közönség kényelmére modern nyári fedett terraszok állanak rendelkezésre, amelyekben naponta frissen csapolt Dréher-sör és dupla maláta sör, kitűnő borok, izletes hideg és meleg ételek kaphatók.

Elsőrendű modern hölgyfodrászterem a

Rammingeré

színházi és hölgyfodrász

szemben a színházzal.

Telefon 1076.

Telefon 1076.

x **Uj fakeskedés.** 2 kor. 20 fillér 100 kiló kiszáritott, fűrészelt aprított búkkfa házhoz szállítással. Iroda: *Atlasz József Vámház-u. 31/b.*

* **Két történelmi nevezetességű kép** jutányosan eladó özv. *Bereczky Lajosnénál* Körös-utca 70.

x **Régiségeket, műtárgyakat** és mindenféle alkalmi vételeket **veszek,** eladok és **becsülök.** Házhoz is megyek. *STERNBERG J. Szt. László-ter, Kishídő*

* **Kossuth-utca 6. sz. ház** jemeletén a Körös felőli oldalon modern háromszobás lakás melletk helyiségekkel november 1-re kiadó. Értekezhetni a *Polgári Takarékpénztárnál.*

OCCASSIO ELADÁS

a tavaszi idényre

Tátray Gusztáv
kézimunka üzletében

Rákóczi-ut 4.

Telefon 783. :: Telefon 783.

x **A városban** számtalan esetben lehet csoportosulásokat látni, amint a hölgyek tanácskoznak egymás között azon a hallatlan olesó árban forgalomba hozott **harisnya és keztyű cikkek**en, amit **Ungerleider Salamon** harisnya és keztyű áruháza árusít Nagy-Váradon, *Szent János-utca 4. sz. alatt.*

x **Az „Erdélyi Kereskedelmi és Automobilforgalmi r.-t.”** itteni fiókjánál egy 20 és egy 40 lóerős pazar kiállítású nyitott BENZ automobil tekinthető meg. Továbbá dúsan felszerelt pneumatik és alkatrész raktár (*Szilágyi Dezső-u. 6. sz. Telefon 13-21.*) áll az automobil tulajdonosok rendelkezésére. A cég mindennemű ajánlattal készséggel szolgál, árjegyzékeket érdeklődőknek szétküld.

x **Hölgyek figyelmébe!** Schmidt női fodrásznál — *Rákóczi-ut 5. sz. alatt* készülnek a legelegánsabb divatfrizurák — továbbá valódi prima hajból mindennemű hajmunkák — u. m. parókák, transzformatiók már 60 K-tól feljebb, divatbandó, hullámrész stb. Lemoshatatlan hajfestés, ondulatió, hajmosás manicür. Telefon 11-98.

x **A feministák kiegyeztek Lukácsossal,** mert javaslatát elfogadták, hogy választójog helyett ma már oly híressé vált és nélkülözhetetlen *Mlle Juliette* fűzöt kapnak. Állandó nagy raktár angol és francia fűzők, haskötők, melltartók, egyenestartók és fűzővédőkben. Nagyvárad, *Színház-u. 4. Emke* melletti fűző terem.

x **Két jogász sétál a városban,** szemben találják magokat egy régi ismerősükkel *Pista* barátjukkal, a mint ránéznek feltűnik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olesó árban szerezhet be mindenki *Nagy Sándor* férfi divatruha kereskedésében a *Zöldfa-utcán,* passagő-kapu mellett

* **Ingatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31. ezám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók *Kossuth-utca 3. szám* alatti irodánkban. *Hungária* cipőgyár r.t.

* **Hölgyek** szíves figyelmébe ajánlom női-kalap különlegességi üzleteme. Bécsben és Budapesten a legelső szalonokban működtem. Mély tisztelettel *Braun Margit* Rimanóczy-u. 1.

x **Meglesz az örök béke** a háznál, ha a gyermekeknek játékot, a hölgyeknek ridicült, az uraknak nyakkendőt és sétabotot a **Párizsi bazárban** a Sas alatt vásárolunk, hol nem selejtes, nem parti hanem szép és új olesó árak kaphatók.

x **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Várad *Rákóczi-ut 20. (Lévai M.-féle házban).* Javítások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden e szakmába vágó épületmunkát a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, terv és rajz szerint. Szegecselt vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok, tűzmentes vasajtók, sirkerítések, üzleti vasredőnyök, ablakredőnyök, cégtáblák, takaréktűzhelyek. Lev-lap hívásra azonnal megjelenek.

x **Uj női tambura zenekar a Korona kávéházban.** *Koczka József* és *Rücskös Jozso* közkedvelt karmesterek vezetése alatt elsőrangú erőkből összeállított új női tambura zenekar ma és minden nap hangversenyez a legújabb zene és ének-számokból, a társulat tagjai, *Kovács Ilona* sansonett, *Szallai Böske* kuplé, *Péchi Margit* népdal, *Balázs Mancsi* nemzetközi énekesnők és *Böszörményi Béla* baritonista és jellemkomikus, a társulat magánszámokkal működik, mondanunk so kell, hogy a *Korona kávéház* estélyei iránt a legmesszebbmenő közérdeklődés mutatkozik.

* **Naponta friss Cseresznye!** *Ószibarack!* Idei termésű ausztráliai fajalmák. Kiváló finom fajorok, jégbehűtött kőbányai szalon és maláta sörök. *MERTZ NANDOR* csemege üzletében, *Körös-utca.* Telefon 448 sz.

TÓTH JÓZSEF

épület és műbutor asztalos Nagyvárad,
Szilágyi Dezső-utca 12. Lakatos-ház.

A legjutányosabb árszámítás mellett készít mindennemű épület portál és műbutorasztalos munkákat, valamint javításokat a legizlésebb kivitelben.

Tervek- és költségvetésekkel díjtalanul szolgálók.

x **Tisztelettel értesítem** a nagyérdemű vevő közönséget, hogy cipő, kalap és uri-divat üzletemet *Bémer-térről Szt. János-utca 3. szám* alá *Kis pipa* vendéglő mellé helyeztem át. Finom férfi és fiu szalmakalapok, szandálok, cipők a legolesőbb árban kaphatók. Állandó parthie vételek. Tisztelettel *Fekete Jenő.*

Cukorkát mindig élvezettel eszem, Mert mindennap **Benedektől** veszem. Cukorka csak akkor jó, Ha **Benedektől** való.

E hóban nyílik meg *Benedek Testvérek* nagykereskedők „Cukorka Bonbonnière”-je a *Bémer-téri* korzón. Fűszer és csemege árak a *Zöldfa-utcai* főüzletben a legolesőbb árban kaphatók. Kávé és tea különlegesség nagy választékban és olesó árban.

x **Csödtömeg eladás.** *KLEIN SÁNDOR* és *VILMOS* csödtömegéhez tartozó fiók-üzletekből az árak u. m.: harisnyák, zsebkendők, parfümök, ernyők és fésű árak stb. el lettek szállítva s azok rövid ideig *Rákóczi-ut 18. alatt* lesznek kiárusítva.

Értesítés.

A „Kereskedők Magántisztviselők és Háztulajdonosok Közlönye” a külföldi nagyvárosok mintájára

ingyenes elhelyező osztályát díjtalanul

a nagyközönség rendelkezésére bocsájtotta. Elhelyezést nyernek: minden szakbeli kereskedelmi alkalmazottak, hivatalnokok, könyvelők, pénztárosok, gyakornokok, gazdatisztek, házfelügyelők stb. stb. nemre való tekintet nélkül.

Az alkalmazást keresők felhívatnak, hogy naponként d. e. 11-12-ig és d. u. 3-4 ig jelentkezzenek a *Szacsvey u. 12. sz. irodában.*

x **Tisztelettel értesítjük** a nagybecsült hölgyközönséget, hogy *bécsi utunkról* haza érkezünk, legújabb párizsi és bécsi modellekkel, *megtekintés végett kérjük* a nagyérd. hölgyközönség szíves figyelmét, átalakítások modellek után, gyászkalapokból nagy raktár. A nagybecsült hölgyközönség pártfogásáért esd *Kohn Eszti* utóda *Helén.*

x **Különlegességek** érkeztek női és gyermek kalapokban *Ujhelyi Róza* női kalap üzletébe *Rákóczi-ut 2. Városi bazár.*

x **Elsőrendű uri-, női- és papi szabóság** a *Rákóczi-uton,* bel- és külföldi szövetkülönlegességek, a melyekből rendkívül kedvezményes árban készítünk bármilyen ruhadarabokat mindég a legutolsó divat szerint. Elvállalunk costumök készítését már *harminc* koronától kezdve Szíves megkereséseket kérnek *Biró László* és *Társai* uri-, női- és papi-szabók *Rákóczi-ut 22. Telefon 832.*

Valódi **Chassala** szandálok, amerikai **tennis** cipők és szabadalmazott **tennis** ingek kizárólag

REICHARD áruháza

cégnél kaphatók.

"PATHÉ" gramofonok

(tűcserélés nélkül) és legújabb

"PATHÉ" LEMEZEK

egyedüli raktára

Kalenda János

cégnél, Nagyváradon. Telefon 245.

A „Pathé” beszélgépekre felhívjuk a t. közönség figyelmét, melyeknél a folytonos és kellemetlen tűcserélés mellőzve van, amennyiben egy állandó zafir kövel játszanak; a hang visszaadás természetes, a felvételek művészek és így felülmulnak minden oly beszélgépet, a melyek csak tűcseréléssel használhatók. A leghíresebb művészek által énekelt felvételek kaphatók PATHÉ lemezekben áremelés nélkül, u. m. Caruso, Alberti Werner, Slezák, Vogelstrom, továbbá Blaha Lujza és Király Ernőtől, stb. Egyedüli raktár és óriási választék KALENDA JÁNOSNÁL Nagyváradon, a Szt. László-téren.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Péntek: Házitücsök.
Szombat: Telefon.
Vasárnap d. u. A mexikói leány. Este: Cigányprimás.

A Házi tücsök. Ma, pénteken este ismét színre kerül Goldmark bájos operája, a Házi tücsök, amelynek szerdán este volt a nagyszerű reprize, amely a közönségnek és különösen a zenekedvelő publikumnak nagy élvezetet szerzett.

A telefon. Szombaton este ismétli meg a színház az e héten bemutatóra került pompás francia bohózat: A telefon előadását. Ez az ötlettel teli, gazdag humoru szindarab úgy látszik több estén át fogja szórakoztatni a nagyváradai közönséget, amely nagy érdeklődést tanúsít a Telefon előadásai iránt.

SPORT

A Kinizsi Nagyváradon. Vasárnap délután ismét nehéz feladat elé kerül a NAC footballesapata, mert az e napra ide vendégül meghívott temesvári Kinizsi csapatával kell mérkőznie. A vendégcsapat Dél-magyarország legerősebb teamja s jelenleg a legkiválóbb formában van, bizonyossága ennek az, hogy pünkösdi vasárnapján Kolozsvárt Erdély bajnokcsapatát a KTC-ot 3:0 arányban legyőzte. A mérkőzés vasárnap délután fél 5 órakor lesz.

Törekvés-NSC. bajnoki mérkőzés. Amilyen érdeklődés előzte meg a NAC-NSC bajnoki mérkőzést épen oly kíváncsisággal várják sokan a Törekvés-NSC bajnoki mérkőzést, amely vasárnap délután fél 3 órakor lesz a Rhédey-herti sportpályán Nagy Lajos kolozsvári szövetségi bíró vezetésével. A fontos bajnoki mérkőzésre mindkét csapat a legnagyobb lelkesedéssel készül.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

Tolvaj cigányok.

Öt cigány állott tegnap a bíróság előtt vádlottként, akiket az ügyészi vádirat összesen 71 rendbeli lopással vádolt. *Almosd* községbeliek a cigányok, ahol az utóbbi időben feltűnő sok lopás történt. Liba, kacska, tyúk, sonka és más mindenféle ennivaló tűnt el a portákról, anélkül, hogy kilehetett volna kutatni a tetteseket. A cigányok pedig titokban vigan lakmároztak.

Egyszer azután egymásközt összevesztek és az egész karaván felkerült a községházára. Hamarosan megindult a nyomozás és tegnap ötven kerültek a vádlottak padjára: Lakatos Pintye Gusztó, Lakatos János, Rostás Mihály, Kovács József és Bogdán Mari.

Az érdekes és mulatságos tárgyalást Seres Barna törvényszéki bíró vezette. A vádlottak körömszakadtáig tagadtak.

— Nem is láttam sült libát életemben, Nagyságos Törvényszék Ur, — mondta Lakatos Gusztó — folyon ki a szemem, ha egyet is loptam.

A tagadás azonban nem használt, a tanúk rávallottak, no meg corpus delicti is akadt.

Kihallgatták a helybeli boltost, aki elmondta, hogy tőle mit loptak a cigányok.

— Nem mond igazat kirem szépen, ne is tessék hallgatni, csak azért vall ellenünk, mert tartozunk neki.

A bíróság a vádlottak közül Kovács Józsefet felmentette, a többieket pedig 17 rendbeli lopásban mondta ki bűnösnek. Elítélte Lakatos Gusztót, aki már 10-szer volt büntetve 3 évi, Lakatos Jánost két és fél évi, Rostás Mihályt két évi fegyházra, Bogdán Marit pedig 1 évi börtönre.

A cigányok sokáig tanakodtak, hogy megnyugodjanak-e az ítéletben, végre kijelentették, hogy megnyugszanak, de csak egy feltétel alatt: ha azonnal elszállítják őket a nagyváradai fogházból, mert itt rossz a koszt.

Elítelt pénzhamisítók.

Romacsovsky László és Vágosy Péter Petrozsényben dolgoztak együtt, ahol nagyon jó barátságot kötöttek egymással Vágosy Péter ezután hazament Békésre. Békésen azután rövidesen nekifogott a munkának. Valahonnan kitűnő pénzhamisító gép jutott a birtokába. Sietve levelet írt Romacsovskynak, amelyben Békésre hívta a barátját, mert „kitűnő üzletre van kilátás”. Annyi pénzünk lesz, amennyi csak kell, gyere azért a legközelebbi vonattal.

Romacsovsky sietve el is ment Békésre, ahol azután meg is kezdték a munkát. Egy koronásokat és 20 filléreseket gyártottak, még pedig olyan jól sikerültek a hamis pénzek, hogy bár nagyon sokat bocsátottak forgalomba, sokáig nem jöttek rá a pénzhamisítási műveletre. Végre akkor derült ki a dolog, mikor a pénzhamisítók Csabán anyagot vásároltak a hamis koronásokhoz. A bíróság a két pénzhamisítót 6-6 havi börtönre ítélte, Zima Julia pedig, aki forgalomba hozta a pénzeket, 3 havi fogházbüntetést kapott.

Pop Csicsó képviselő sajtópöre.

Márta Sándor lippai ügyvédnek különös konfliktusa támadt Pop Csicsó István országgyűlési képviselővel. Az afférból kifolyólag az ügyvéd provokálta a képviselőt, aki azonban az elégtételadást megtagadta. Erre dr. Márta cikket írt az aradi Tribunába

és vehemens támadást intézett a képviselő ellen, amiért Pop Csicsó István most a bíróságnál keres elégtételt. Az ügyészség átvette a vád képviselőt és az ügyvéd ellen párvadiarra való kihívás, továbbá nyomtatvány útján elkövetett rágalmazás és becsületsértés miatt emelt vádat. Tegnap kezdte tárgyalni az érdekes ügyet a nagyváradai esküdtbírószék Korn Lajos törvényszéki bíró elnöke alatt. A bíróság a védelem indítványára elrendelte a bizonyítást és a tárgyalást elnapolta.

EGYESÜLETEK

A tűzoltószövetség közgyűlése Székelyhidon.

A biharmegyei és nagyváradai tűzoltószövetség évi rendes közgyűlését folyó évi június hó 8-án délelőtt 11 órakor Székelyhidon a Központi-szálloda nagytermében fogja megtartani, melyre a vármegyei tűzoltó szövetség t. tagtestületeit, tisztviselőit és választmányi tagjait a közgyűlés napirendjének alábbi közlésével, valamint a meghatalmazási úrlapnak csatolása mellett ezennel tisztelettel meghívom.

A meghatalmazásokat átvizsgáló igazoló-bizottság a közgyűlést megelőzőleg egy órával tartja ülését.

A közgyűlés tárgyai:

1. Elnöki megnyitó.
2. Az igazoló-bizottság jelentése.
3. Elnöki jelentés a szövetség lefolyt három évi működéséről.
4. A szövetségi választmány javaslata a vármegyei tűzoltó szaktanfolyan újra szervezéséről.
5. A szöv. választmány javaslata a tűzrendészeti felügyeletről alkotott vármegyei szabályrendelet életbeléptetéséhez szükséges intézkedésekről.
6. A választmány javaslata az országos tűzoltó szövetségnek lövész tanfolyamok szervezése iránt intézett átiratára vonatkozólag.
7. A szövetség pénztári számadásainak felülvizsgálata.
8. A választmány javaslata az alapszabály módosítása tárgyában.
9. Dr. Bánóczy Kálmán szövetségi titkár lemondó levele.
10. Tisztújítás.
11. Esetleges indítványok, melyek legalább 8 nappal a közgyűlést megelőzőleg a szövetségi elnöknek bejelentendők.

A tűzoltók egyenruhában az országos tűzoltószövetség által előírt rangjelzéssel tartoznak megjelenni.

MULATSÁG

A jogász majális holnap este fog lezajlani a Püspök fürdőben, még pedig a jelekből ítélve a lehető legnagyobb siker mellett. Nagyvárad intelligens társadalma nagy érdeklődéssel tekint a majális elé, amely a tavasznak igazán előkelő, fényes elite-mulatsága lesz. A jogászfizetség rendező gárdája élén Számborovszky Rezső segélyegyleti elnök, a Vigalmi Bizottság elnökével Szentlélek Kálmán és Molnár Lajos társelnökökkel nagyban buzgólkodik, hogy a majális minden tekintetben fényes

legyen és minden ízében pompásan sikerüljön. A visszajövetelre külön vonatról is gondoskodik a rendezőség.

NYILTÉR:

***

Nagy készlet folytán
elsőrendű butorok

kaphatók,

olcsó árban

Reisz butorgyárban,

Rákóczi-ut 14. sz.

TÁVIRATOK

***

Az agyonlőtt katonai attasé.

Frankfurt, május 15.

Mint a Frankfurter Zeitung Münchenből értesül, Strasser, a ki Levinszki porosz katonai attasét nyílt utcán lelőtte, a vizsgálóbíró előtt megvallotta, hogy az egész Herling-minisztériumot el akarta tenni láb alól. Soden belügyminiszterre két napig hiába leselkedett. Minden jel arra mutat, hogy Strasser lmebajos.

Összeütközés a levegőben.

Berlin, máj. 15.

A johannistali repülőtéren tegnap este nagy szerencsétlenség történt. Este nyois órakor egy kétfedelű repülőgép, amelyet Jucker svájci kapitány igazgatott, a levegőben összeütközött egy Harlan egyfedelűvel, a melyet Wechsler pilóta kormányozott. A Jucker géyen több ember ült, a Wechslerén pedig pilóta-tanítványok. Az összeütközés oly nagy erejű volt, hogy mind a két gép a földre zuhant. Jucker koponyatorést szenvedett és holtan huzták ki gépe alól.

Részeg ügyvédjelöltek.

Debrecen, május 15.

(Saját tud.) Tegnap éjjel három becsipett ügyvédjelölt fölmászott a párkányra és az ablakon bekiáltottak valamit. Erre Farkas százados kiszólt:

— Miféle pimasz tempó ez?

— Kuss, felelte vissza az egyik ügyvédjelölt.

Farkas felkötötte kardját, kiment az utcára és megkérdezte, ki mondta, hogy kuss, Nikita György dr jelentkezett, akit Farkas

erre arcul ütött. A három ügyvédjelölt most meg akarta támadni Farkas századost, aki azonban kardot rántott és lesujtott Nikita dr.-ra, akit kórházba kellett szállítani. A fején és az arcán kapott nyole centiméter hosszú és egy fél centiméter mély sebet. A vizsgálat megindult.

A fegyverszünet.

Konstantinápoly, május 15.

Hivatalosan közlik, hogy a Bulgáriával való fegyverszünetet május 28-ikáig meghosszabbították.

Lopott egy öreg urinő.

Budapest, május 15.

Tegnap délután megjelent a budapesti főkapitányságon Renner Mátyás fenyőfői földbirtokos és bejelentette, hogy a felesége, Wolf Teréz megszökött tőle. A földbirtokos harmincegy évvel ezelőtt vette feleségül a most hűtlenné lett asszonyt. Az asszonnyal együtt a szekrényből eltűnt tizennégyezer-hatszáz korona. A felesége lopta el a pénzt és azzal megszökött. Megindították a nyomozást a megszökött asszony után.

SZERKESZTŐI PÓSTÁJÁZÓ

K. E. Helyben. Mint mai közleményünk-ből láthatja: e kérdésben más az álláspontunk. Azért cikkét nem közölhetjük. Szerkesztőségünkben az esteli órákban átveheti. Csudálkozunk, hogy ön ki konzervatív irányu volt mindig, most a másik csoporttal tart s szabaddóműves elnököt pártol.

KÖZGAZDASÁG

***

Gabona üzlet.

Áprilisi buza (1913.)	— — —	—
Májusi buza	— — —	10.67
Októberi buza	— — —	11.41
Áprilisi rozs (1913)	— — —	—
Októberi rozs	— — —	9.50
Májusi tengeri (1913)	— — —	7.89
Juliusi tengeri	— — —	8.20
Áprilisi zab (1913)	— — —	—
Októberi zab	— — —	8.45

Budapesti értéktözsde.

Magyar hitelrészvény	—	826.55
Oszták hitelrészvény	—	630.25
4%-os koronajáradék	—	82.70
Oszt. magy. államv.	—	726.50
Jelzálogbank	—	436.50
Leszámitoló és pénzváltó	—	521.80
Hazai bank	—	288.50
Magyar bank	—	564.50
Keresk. bank	—	3690.—
Rimamurányi	—	722.—
Salgótarjáni kőszén	—	777.—
M. Alt. Kőszénbánya	—	1070.—
Közuti vasut	—	646.50
Városi villamos	—	370.—
Adria	—	555.—
Atlantika	—	—

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCKICS GYULA.

Eladó

Luczerna termés.

A várostól 10 percnyire 4 kat. hold luczernás. 1913. évi termése eladó.

Értekezhetni a kiadóhivatalban.

Kiadó lakások.

A Szacsavay-utca 18. sz. és a Smetka Gyógy-utca 1. szám alatt ujonnan épült emeletes házakban több két-, három szoba, előszoba, alkov, fürdőszoba és mellékhelyiségekből álló földszinti és emeletes utcái és udvari lakások, továbbá műhelyre alkalmas helyiségek azonnal olcsón kiadók. Ugyancsak kiadó a Koltzsvári utcán lévő volt baptista imaház és a Petőfi-utcában 1 szoba, konyha és mellékhelyiségekből álló udvari lakás. Értekezni

Pallay Lajos nagyváradai ügyvéd irodájában Szaniszló-utca.

RUFF TESTVÉREK

Épület- és géplakatos műhely
LUKÁCS GYÖRGY-UTCZA 26.

Mindenemű lakatos munkák, vas-szerkezetek, vízvezeték javítások és takaréktűzhelyek elsőrendű kivitelben.

Gazdasági eszközök készítése egymint: ekék, boronák, borsajtók és szőlőzúzó stb. **Lánocs kútaink** ugy tartósság, mint vízemelő képesség tekintetében minden eddigi föltűlnak. Mindenemű gépjavítások szak-szerűen és gyorsan eszközölnetnek.

Parfumerie „HEZ” illatszertár.

BUDAPEST, VIII. Losonczy-utca 13. sz.

Reklámunk óriási eredménye újabb reklamakelőre ösztönöz, melynek nyomán tisztelt közönségünknek még nagyobb és szembe-szőköbb előnyöket biztosítunk.

Ujabb előnyajánlatunk:

1 csoport 2 korona 50 fillér (19 drb.)
1 drb üvegtégely francia arc- és kézfinomító
1 drb francia szappan (hármely illatban)
1 üveg francia parfüm (hármely illatban)
1 üveg francia brillantin (hármely illatban)
1 könyv (60 lap) angol powderpapir
1 csomag dr Heider-féle fogpor
1 drb francia fogkefe (csontnyéllel)
1 csomag amerikai Shampoo hajmosópor
1 üveg valódi Johann Mária Farina kölnivíz
10 drb szekrény- és ruhaillatosító (francia Sachet-lap)
Összesen 19 drb 2 korona 50 fillérért.

Szállítások naponta eszközölnetnek. Szétküldés: biztos postakézbesítés érdekében vagy utánvét mellett, minek költsége 84 fillér, vagy a pénz előleges be-küldése ellenében, a mely esetben a 2 kor. 50 fillér vételárhoz 72 fillér csatolandó. Csomagolási költséget nem számítunk. Tizenhat oldalas illatszer és háztartási értesítőnkét kívánatra ingyen és bérmentve küldjük.

Hirdetmény.

Az „Ópalotai kertészet részvénytársaság“ igazgatósága közlése, hogy az 1912. december 7-én megtartott közgyűlés a társaság felszámolását elhatározta, s felhívja mindazokat, kik a részvénytársaság ellen követelést támasztanak, hogy azt a keresk. törvény 202. §-a értelmében e hirdetménynek harmadszori közléstől számított hat hó alatt érvényesítsék, máskülönben a felszámolás igényeikre való tekintet nélkül fog végbemenni.

Nagyvárad, 1913. május 7-én.

Az igazgatóság.

Orvosilag több száz esetben ajánlva.

10-39. Telefon 10-39.

KEPES ELEK

orvosi kötszerész üzlete Nagyvárad, «Sas-passage» átjáró.

Ajánlja saját készítményű

sérv kötéit,

szupenzoriomok fecskendők és betegápolási cikkeket, u. m. egyenestartók, haskötők, ágytálcák, bidég,

anatómiai sérvkötők,

a melyek a sérvet állandóan visszatartják, műlábak és művégtagok, támgépek, gummi cikkek, harisnyák stb. és a még fel nem sorolható cikkek. Külön próbaterem női és férfi kiszolgálására. Óriási nagyraktár. Tisztviselők és iparosoknak árengedmény.

A jó bornak nem kell czégér

mondják még ma is a régi öregek! Hogy mennyire igazok van, eléggé bizonyítja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult újonnan berendezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kifűnő saját termései borai, előzékeny kiszolgálás, szolid polgári árak. Abonensek naponta felvételnek.

4FI YBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!
vegyileg női, férfi és gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövetfü gönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhákat vegyileg tisztítatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:

Zöldfa Passage 93.

Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

Szent László-nyomda r.-társ.-nál

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Névjegyek

a legolcsóbban beszerezhetőik!

Melocco Péter cementárugyár és építés vállalat részvénytársaság

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyvárad, fióktelep: Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38.

Telefonszám 11-38.

Gyárt:

Szabadalmazott géppel gyártott karmantus portlandcement csöveket az összes szabványos méretekben és az ahhoz való idomdarabokat, csömösztöit és vasbetétes, valamint portlandcement csöveket, kútgyűrűket stb.

Márvány mozaiklap, működés és cementárugyár. Beton és vasbeton építési vállalat.

Elvállal:

Utcák és házak csatornázását, hidak és vízmedencék szak-szerű építését. Nagyobb vállalatoknál tervekkel és költségvetéssel szolgál.

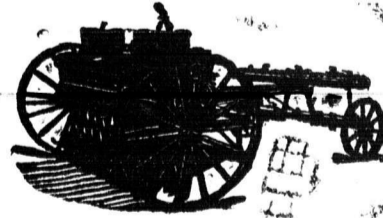
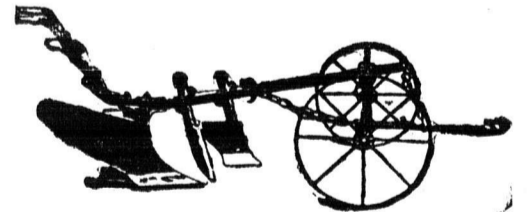
Meghívást az ország bármely részéből elfogad

Értesítés.

A nagyérdemű gazdaközönség többször nyilvánított óhajára Nagyváradon, Nagypiac-tér 10. szám (Óváry házban) dúsan felszerelt raktárral kapcsolatosan fióküzetletet nyitottunk.

Ezzel a n. é. gazdaközönség a gépbeszerzés alkalmával ott a helyszínen megtekintheti legmodernebb gépeinket s kiválaszhatja a céljainak legjobban megfelelőt.

Állandóan raktáron tartjuk a „Bächer“-féle egy- és kétvasu acéleket és minden a talajműveléshez szükséges eszközöket.

Az eredeti „Melichar“-féle világhírű „Unicum Drill“ sorvetőgépek és „Imperator“ műtrágya-szórógépeket, amelyek utólérhetetlen tökéletességűek.

„JOHNSTON“ gyártmányu legcélszerűbb amerikai aratógépeket, fűkaszalókat, gereblyéket, Szőlőgazdasági eszközöket stb. stb.

Mintaraktárunk megtekintését kérjük!

Bächer Rudolf

ekgyárának

Melichar Ferenc

vetőgépgyárának

fiókraktára:

Nagyvárad, Nagypiac-tér 10. szám.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.

Main railway schedule table for Budapest-Nagyvárad-Kolozsvár route, including station names, departure/arrival times, and train types.

Nagyvárad—Vasköh.

Sub-schedule table for Nagyvárad-Vasköh route.

Vésztő—Kötegyán—Pusztahollód.

Sub-schedule table for Vésztő-Kötegyán-Pusztahollód route.

Szombatság—Venterrogoz—Bihardobrod.

Sub-schedule table for Szombatság-Venterrogoz-Bihardobrod route.

Nagyvárad—Békéscsaba—Szeged—Arad—Ujdombóvár—Fiume.

Sub-schedule table for Nagyvárad-Békéscsaba-Szeged-Arad-Ujdombóvár-Fiume route.

Nagyvárad—Gyoma.

Sub-schedule table for Nagyvárad-Gyoma route.

Szekelyhid—Margitta—Szilágysomlyó.

Sub-schedule table for Szekelyhid-Margitta-Szilágysomlyó route.

Nagyvárad—Ermihályfalva.

Sub-schedule table for Nagyvárad-Ermihályfalva route.

Debreczen—Nagyvárad.

Sub-schedule table for Debreczen-Nagyvárad route.

Sarand—Nagyleta—Vertes

Sub-schedule table for Sarand-Nagyleta-Vertes route.

At the bottom left, explanatory text regarding train types and symbols used in the schedule.

At the bottom right, text regarding the publication of the schedule and contact information.

Hímzés, Csipke áruk
nagy mennyiségben érkeztek;
igen olcsó árakban lesz eladva.

Méterje 2 fillértől feljebb.

Nyári keztyű párja 36 fill.

1000 drb. férfling finom 1 94 l.

Harisnya és zseb-
kendő mindenárban.

Rákóci-ut 14. volt Apolló mellett.

Legjobb és legizletesebb
csemege különlegességek,
legelsőbb rendű fűszerárak
előnyös árakban csak

Özv. Kádár Jánosné
elsőrangú fűszer- és csemege
kereskedésében szereshetők be.

Ha nincs megelegetve szabójával, mert drága vagy rossz-
szul szab vagy nem pontos; szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT** GY. és **TARSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujat készítek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Vas és rézbutorok

mai naptól kezdve igen jutányos árban kaphatók
a Rákóczi-ut 13. sz. alatti
gyári raktárban.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-
lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a
közönség rendelkezésére áll. Telefon rende-
lésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok,

évlámpák

állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár R.-T. Nagyvárad, Bémer-tér.

Tűz- és betörésmentes pénztárszekrények (safes) bérbeadása.

Ujjonnan épült intézeti helyiségünkben léte-
sített **safe-deposit osztályunkban** külön-
féle nagyságú pénztárszekrények (safes) csekély
díj ellenében bérelhetők.

Ezen pénz-szekrényekben a bérlő fél ér-
téktárgyait saját zárja alatt, önmaga kezelheti
és ezeknek megőrzésére a legmesszebbmenő
biztonságot és kényelmet találja.

Safe-deposit helyiségünket az ér-
deklődőknek készséggel bemutatjuk és részle-
tes felvilágosítással szívesen szolgálunk.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár R.-T.

Telefon 12-64.

ÉHIK ANTAL

épület- és díszmű bútortasztalos
Sánc-utca a kala gyár épületében.

Állandóan raktáron tart saját készítményű modern
bútorokat, háló-szoba és ebédlő-szoba berendezéseket
stb. Ugyanott félig használt bútorok is kaphatók.

Telefon 12-64.

Biharmegye magyarcsékei járás főszolgabírójától

795—1912.

Pályázati hirdetmény.

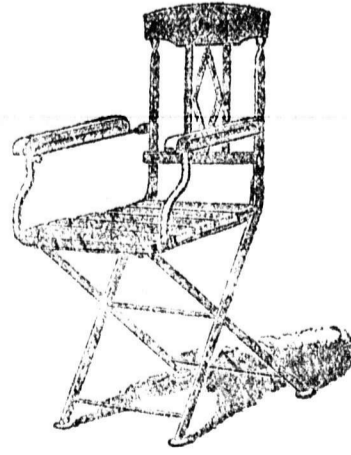
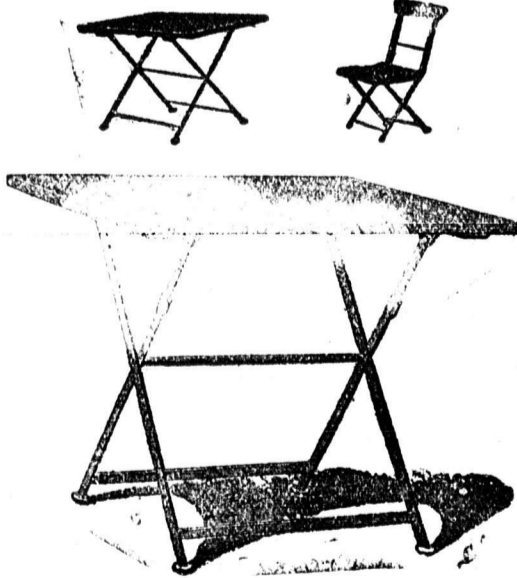
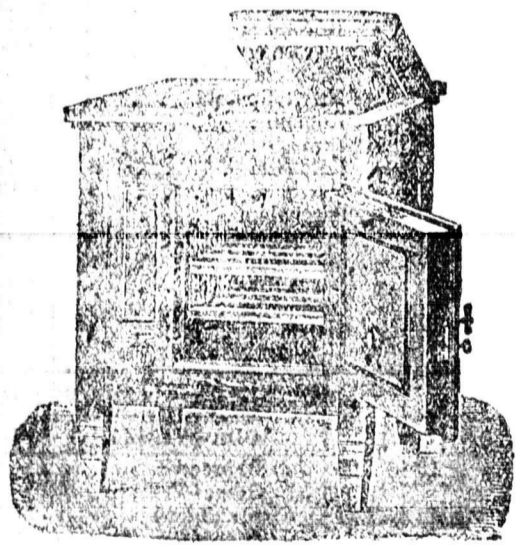
Biharmegye magyarcsékei járáshoz tartozó, Miklórtási körjegyzőségben üre-
sedésbe jött I-ső és II-ik segédjegyzői ál-
lásokra, amelyek egyenként 1000 korona
fizetés, 200 korona lakbér, s 100 korona
napidíj átalány élvezetével van egybekötve,
pályázatot hirdetek.

Felhívom a pályázni kívánókat, hogy
törvényszerű képesítésüket s eddigi mű-
ködésüket igazoló okmányokkal felszerelt
kérvényüket, hozzám folyó évi május hó
31-ig nyujtsák be.

A választás határnapját később fogom
kitűzni.

Magyarcséke, 1913. évi május hó 9.

Dr Halász Elemér, főszolgabíró

J É G S Z E K R É N Y E K kertí vasbútorok, valamint konyha-fabútorok is u. m.: konyha kredenz,
FAGYLALT-GÉPEK és **FORMÁK** asztal, szék, zsámoly, teknő és az összes konyha berendezések

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek

Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon 390 szám.